

ПОСТАТІ

В.М. Алтуєв
кандидат історичних наук
(м. Дніпропетровськ)

УДК 93

ДО 90-РІЧЧЯ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ЗАСТУПНИКА МІНІСТРА ВНУТРІШНІХ СПРАВ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИКА ВНУТРІШНЬОЇ СЛУЖБИ ПЕТРА ОЛЕКСАНДРОВИЧА ОЛІЙНИКА

Розповідається про життєвий шлях ветерана праці, органів внутрішніх справ, учасника бойових дій у Великій Вітчизняній війні, заслуженого юриста РРФСР, заступника міністра внутрішніх справ СРСР генерал-полковника внутрішньої служби П.О. Олійника. Зокрема, висвітлюється його різнобічна, багатогранна діяльність, у результаті якої було засновано Дніпропетровську спеціальну середню школу міліції.

Ключові слова: Петро Олександрович Олійник, міста Лебедин Сумської області, Харків, Дніпропетровськ, Київ, Москва, Дніпропетровська спеціальна середня школа міліції, викладачі, курсанти.

Рассказывается о жизненном пути ветерана труда, органов внутренних дел, участника боевых действий в Великой Отечественной войне, заслуженного юриста РСФСР, заместителя министра внутренних дел СССР генерал-полковника внутренней службы П.А. Олейника. В частности, освещается его разносторонняя, многогранная деятельность, итогом которой стало основание Днепропетровской специальной средней школы милиции.

Ключевые слова: Петр Александрович Олейник, города Лебедин Сумской области, Харьков, Днепропетровск, Киев, Москва, Днепропетровская специальная средняя школа милиции, преподаватели, курсанты.

Постановка проблеми. Актуальність обраної теми зумовлена її недослідженістю в історичній науці.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Передусім, слід назвати рукописну роботу (14 машинописних сторінок) доньки Петра Олександровича Олійника Людмили Петрівни Кохан «Спогади про батька», в якій глибоко, аргументовано аналізується політичне, економічне становище в Україні, в Радянському

Союзи у 1950-80-х рр. На основі матеріалів із родинного архіву автор розповідає про батьків, дитячі та юнацькі роки, фронтові дороги, колег по службі Петра Олександровича, наводить важливі, іноді унікальні факти його діяльності на різних посадах. Робота добре ілюстрована: на світлинах П.О. Олійник у колі сім'ї, серед підлеглих, разом з молодими працівниками ОВС, які щойно склали Присягу, під час спілкування з міністром внутрішніх справ СРСР М.О. Щолоковим, у ході зустрічі у Дніпропетровську Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР Л.І. Брежнєва.

Наукова розвідка Л.П. Кохан – це перше дослідження, в якому робиться спроба відобразити великий внесок у міліцейське будівництво, зміцнення зв'язків органів внутрішніх справ з населенням, заснування Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції талановитим правоохоронцем, правознавцем, відомим державним і громадським діячем генералом внутрішніх справ П.О. Олійником [26].

У публікаціях Н.С. Абросимової [1-3], Г.О. Бойка [10], В.О. Сваволі [41], А.В. Путова [39], Г.А. Зайченка [19; 20], О.В. Негодченка [31-34] дано аналіз низці заходів щодо заснування, становлення, подальшого розвитку, створення матеріально-технічної бази середнього міліцейського навчального закладу у Придніпров'ї, відзеркалено працю викладачів, навчання і громадську роботу курсантів, висвітлено участь у боротьбі з порушниками правопорядку і законності педагогів і вихованців ДССШМ.

Однак життя, діяльність П.О. Олійника, його роль у відкритті у Дніпропетровську спеціальної середньої школи міліції – попередниці Дніпропетровського юридичного інституту МВС України, Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ, а згодом – й Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, як вказувалося вище, належать до невивчених питань вітчизняної історіографії.

Мета даної статті – певною мірою, зовсім не претендуючи навіть на часткову реалізацію теми, заповнити цю прогалину.

Виклад основного матеріалу. Петро Олександрович Олійник народився 3 березня 1921 р. у місті Лебедин Харківської губернії (нині Лебедин входить до складу Сумської області) у робітничій сім'ї. Крім нього в родині подружжя Олександра Марковича і Анастасії Максимівни Олійників було ще двоє дітей – Іван і Параска.

Коли після тяжкої хвороби помер батько Олександр Маркович, Петрику було лише п'ять років, Вані – дев'ять, а сестрі Паші – три. Можна лише уявити, які щоденні труднощі долала Анастасія Максимівна. Але вона не впала у відчай. Як і її покійний чоловік, все робила для того, щоб діти росли працьовитими, добрими і чуйними, сприймали чуже горе як своє власне [26, с. 1, 2].

Виховувалися Ваня, Паша і Петя Олійники та їх ровесники на

прикладях життя, героїчної боротьби за встановлення радянської влади у Лебединському повіті більшовиків К.М. Горячова, І.П. Жолдака, Ю.І. Базавлука, М.Н. Демченка, Ф.І. Грищенка, Я.К. Зорича, М.К. Бушева, Д.Н. Бур'яна, якого у січні 1918 р. було обрано головою Лебединської Ради робітничих та солдатських депутатів [23, с. 360], а на початку 1919 р. він очолив Лебединську повітову Всеукраїнську Надзвичайну комісію [23, с. 361].

Мужньо протистояли австро-німецьким окупантам комуністи-підпільники Ю.І. Базавлук, Ф.Є. Басанець, І.І. Лисянський, Я.Ф. Козій [23, с. 361], денікінцям – П.М. В'юнник, І. Михно, І. Козлов, П. Шушура, Г. Сукачов, Т. Павленко та інші [23, с. 362]. Героїчні рейди здійснювали в тилу у кайзерівців, петлюрівців, білогвардійців партизанські загони під керівництвом А.І. Фролова, Х.М. Фролова, К.К. Шумила, І.І. Лисянського [23, с. 361], якого в ніч з 12 на 13 листопада 1920 р. вороги спалили с дружиною в його хаті. Тієї ж ночі бандити вбили помічника начальника Межиріцької волосної міліції комсомольця В. Солоху, який разом з іншими правоохоронцями зробив значний внесок у припинення дій антидержавних елементів, ліквідацію небезпечних організованих карних груп, запобіг багатьом порушенням громадського порядку, влаштував у дитячі установи кількох безпритульних та бездоглядних малолітніх хлопчиків і дівчаток [23, с. 374]. Про людей, безмежно відданих вченню В.І. Леніна, ідеям Великого Жовтня, Петро Олійник, затамувавши подих, дізнавався на уроках у школі, з розповідей учасників громадянської війни, зі статей, вміщених у Лебединській повітській та Харківській губернській газетах. Юнак намагався в усьому їх наслідувати, звиряв по них своє навчання, щоденну діяльність.

Після закінчення семирічки Петро вступив у педагогічний технікум. Потому працював вчителем музики і співу в початковій школі. Майже не пізнавши батьківського тепла, він щиро віддавав своє тепло, усього себе дітям молодших класів, серед яких були сини і дочки робітників, колгоспників, службовців, радянських громадян, які загинули, захищаючи республіканський лад в Іспанії, працівників міліції та місцевих жителів, чиє життя обірвалось під час знешкодження різноманітних банд, затримання кримінальних злочинців. І дівтора платила йому тим же. Діти з любов'ю, а колеги-педагоги з повагою жартівливо називали Петра Олександровича «калінка-малинка». За те, що цю пісню, а також такі російські пісенні твори, як «То не ветер ветку клонит», «Во поле береза стояла», «Ах ты, ноченька», «Степь да степь кругом», «Среди долины ровныя», «Ой, да ты, калинушка», «Ай, утушка луговая», «Выйду ль я на реченьку», «Ой мороз-мороз», «Раскинулось море широко», «Вниз по матушке по Волге», «Есть на Волге утес», «Вдоль по Питерской», «Эх, ухнем», «Дубинушка», «Из-

за острова на стрежень», «Славное море – священный Байкал», «Ревела буря, дождь шумел», «В пустынных степях Забайкалья», «Замучан тяжелой неволей», «Вы жертвою пали в борьбе роковой», «Варшавянка», «Мы – кузнецы», «Там, вдали за рекой», українські народні пісні «Пливе човен води повен», «Ой, у лузі», «Сонце низенько, вечір близенько», «Ой шумлять верби та кінець греблі», «Розпрягайте, хлопці, коні», «Ой, вийду я на могилу», «У сусіда хата біла», «Наступила чорна хмара», «Ой зійди, зійди, зіронько вечірняя», «Тим трава зелена, що близько вода», «Ой у полі, ой у полі стоять три тополі», «Коли б мені орлом бути, високо літати», «Козак виїжджає, дівчинонька плаче», «Ой, дівчино, шумить гай», «Одна гора високая», «Місяць на небі, зіроньки сяють», «Чом дуб не зелений», «Ой, зійди, зійди, ясний місяцю», «Тихо, тихо Дунай воду несе», «Стоїть явір над водою», «Ой у лузі, лузі червона калина», «Та немає гірш нікому, як тій сиротині», «За городом качки пливуть», «Чуєш, брате мій, товаришу мій», «Дивлюсь я на небо та й думку гадаю», пісні зарубіжних авторів у виконанні викладача музики та співу Петра Олександровича Олійника зустрічали гарячими оплесками у сільських клубах, районних будинках культури, на колгоспних полях, у заводських цехах, лікарнях, у військових частинах та підрозділах. Кілька разів відомі театральні режисери-постановники залучали майже двометрового юнака-красеня Петра Олійника виконувати пісні чи романси у спектаклях [26, с. 4-5]. Мабуть, обсідали молодого вчителя і думки, присвятити життя діяльності на педагогічній ниві чи служити мистецтву? Та доля вготувала йому зовсім інший шлях.

Настав час виконувати громадський обов'язок – йти до лав Червоної Армії. За зразкове виконання Уставу, успіхи у бойовій та політичній підготовці, широку ідеологічну роботу серед особового складу підрозділу Олійник від командування мав почесні грамоти, подяки та інші заохочення. Тож не дивно, що за рік після початку армійської служби відповідальними працівниками партійних органів та НКВС йому було запропоновано поступити на навчання на дворічні курси підготовки працівників державної безпеки. По закінченні їх П.О. Олійнику було присвоєно звання молодшого лейтенанта [26, с. 7].

У роки воєнного лихоліття П.О. Олійник перебував на керівних посадах в окремому відділі контррозвідки «СМЕРШ» МДБ СРСР. Брав участь у кровопролитних битвах з німецько-фашистськими поневолювачами.

У 1953 р. П.О. Олійника було призначено на посаду заступника начальника Управління МОГП України у Харкові [27]. Тоді у Харкові, як і в інших містах України, правоохоронні органи особливої уваги приділяли роботі серед неповнолітніх. Не допустити, щоб підлітки здійснювали злочини, вчасно подати їм допомогу, вирвати з-під впли-

ву кримінальників, поставити на правильний життєвий шлях – на це і спрямовували свої зусилля працівники міліції.

Залучаючи громадськість на боротьбу з криміналітетом, працівники міліції удосконалювали свою оперативну майстерність, вишукували нові тактичні прийоми і форми діяльності, успішно діяли оперативно-пошукові групи (ОПГ). До їх складу входили: оперативний працівник карного розшуку (старший групи), дільничний уповноважений і міліціонери, а також найбільш активні, здібні до оперативної роботи бригадмілці. Всі члени оперативної групи були у цивільному одязі. Добре знаючи багатьох злочинців в обличчя, вони затримували їх з краденим на ринках, тічках, вокзалах, стадіонах, магазинах, в трамваях, тролейбусах, кінотеатрах, на танцювальних майданчиках та в інших місцях масового скупчення людей. Самовіддана робота оперативно-пошукових груп сприяла різкому скороченню різних злочинів, у тому числі і кишенькових. У 1955 р. тільки в Харкові оперативно-пошукові групи затримали 61 кишенькового злодія [22].

У 1957 р. Петра Олександровича Олійника було призначено заступником керівника міліції Дніпропетровщини [27]. Управління МОГП України в Дніпропетровській області тоді очолював учасник Великої Вітчизняної війни, кавалер двох орденів Леніна, Червоного Прапора та Червоної Зірки, заслужений працівник НКВС Олександр Григорович Галкін [9, с. 55]. А в 1959 р. П.О. Олійник змінив його на посаді начальника УВС Дніпропетровського облвиконкому [9, с. 56].

Працюючи на Дніпропетровщині, генерал-лейтенант внутрішньої служби Олійник зробив величезний внесок в організаційне, кадрове, ідейне зміцнення органів охорони громадського порядку (з 9 грудня 1968 р. – внутрішніх справ). Під його керівництвом було розкрито кілька міжнародних резонансних кримінальних справ, на території області виявлено, затримано і ліквідовано немало вміло замаскованих, небезпечних організованих злочинних груп, заарештовано вбивць, грабіжників, наркоділків, розкрадачів соціалістичної власності. В результаті професійних профілактичних дій безліч правопорушень було попереджено. Нерідко начальник МОГП області особисто очолював групи захоплення, безпосередньо брав участь у розслідуваннях кривавих дій карних елементах у містах, районах і навіть селах Дніпропетровщини. У боротьбі з криміналітетом П.О. Олійник проявляв самовідданість, відвагу, іноді ризикуючи власним життям під час знешкодження озброєних банд.

Непримиримим був Олійник до тих працівників, які дозволяли собі грубість у спілкуванні з громадянами, займалися здирництвом, покривали злочинців, поблажливо ставилися до перекупників краденого, спекулянтів дефіцитними промтоварами, браконьєрів, шахраїв. Таких негайно звільняли з міліції, а то й віддавали під суд.

Але суворість і вимогливість у службі не заважали йому бути доброзичливим із колегами, уважним до родин загиблих працівників міліції, ветеранів органів внутрішніх справ. За допомогою Петра Олександровича багато працівників і пенсіонерів отримали свого часу ордери на квартири, завдяки чому він здобув репутацію не лише чуйного керівника, а й хазяїна свого слова.

Багато добрих справ залишив по собі на Придніпров'ї Петро Олександрович, і одна з них – ініціювання заснування Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції, з якої бере початок історія нашого навчального закладу.

... Криворізькі події, що відбувалися 16-17, частково 18 червня 1963 р., сколихнули громадську думку не лише в Придніпров'ї, а й в усій Україні, колишньому Союзу. Тоді, як і тепер, місто-басейн славилося своєю металургійною та землерудною промисловістю. Тут руками трударів споруджувалися гірничо-збагачувальні комбінати, зводилися нові шахти, доменні печі, підприємства легкої та харчової промисловості. Кривий Ріг був містом ударних комсомольських будов. Та не все було гаразд у регіоні у соціальному відношенні. Допускалися порушення щодо цінової політики, широкого розмаху набули хабарництво, казнокрадство, кумівство, кругова поруга. Були випадки одержання громадянами житла поза чергою. У прокуратурах, судах нерідко необґрунтовано закривали справи щодо осіб, які вчиняли карні злочини. В обстановці загального славослов'я влада не завжди об'єктивно реагувала на листи і скарги трудящих, а надсилала їм формальні відписки. Необхідно зазначити, що стихійні виступи на Криворіжжі траплялися і раніше. Найбільшим було заворушення в селищі Міровському в 1961 р. А в червні 1963 р. в місті відбувся перший масовий правозахисний робітничий рух заради справедливості, свобод, прав і гідності людини. Мітингувальники – металурги, гірники, робітники фабрик, будівельники, службовці, комсомольці, комуністи, ветерани Великої Вітчизняної війни – вимагали покарання порушників законності, віддання їх до суду з повідомленнями про це в пресі та по радіо. П. Олійник, разом з республіканськими, обласними керівниками, місцевими діячами був серед народу, в центрі подій.

Та були й інші виступи, дійсно хуліганського характеру. Коли вся криворізька міліція була мобілізована на Соцмісто, в районі майже не залишилося міліціонерів. Справжні кримінальні елементи почали грабувати магазини, перехожих, погрожували спалити кілька державних установ.

Під час криворізьких подій П.О. Олійник остаточно утвердився в думці: для посилення системи охорони правопорядку, ефективної, дієвої протидії криміналітету не допомоги треба прохати в міністра внутрішніх справ, аби прислали на Дніпропетровщину 15 чи 20 працівників міліції, а заснувати міліцейський навчальний заклад, з влас-

ним постійним та перемінним особовим складом.

Щодо відкриття школи міліції у Петра Олександровича було чимало однодумців, серед яких слід відзначити учасника Великої Вітчизняної війни полковника міліції Григорія Омеляновича Бойка (30.09.1919-23.09.2003). Народився Г.О. Бойко в селі Копане Оріхівського району Запорізької області. У 1939 р. закінчив Бердянський вчительський інститут, працював у середній школі. Учасник бойових дій у Великій Вітчизняній, у перші місяці війни Г.О. Бойко був на передовій під час оборони Бреста, Барановичів, Луцька, Орші, Смоленська. Під Москвою був тяжко контужений. У неповних 22 роки став командиром взводу. На грамотного, ініціативного, відповідального воїна, який розбирається в картах і топографії, володіє німецькою мовою, звернуло увагу командування. Було видано наказ про термінове переведення його на роботу в штаб. День Перемоги капітан Г.О. Бойко зустрів у Берліні.

З 1947 року він працював у МОГП України у Львові, Львівській області, старшим викладачем Львівської спеціальної середньої школи міліції.

У травні 1960 року його було призначено начальником Кіровського районного відділу міліції міста Дніпропетровська. Складовою, невід'ємною частиною щоденної діяльності полковника Г.О. Бойка була агітація за відкриття середнього міліцейського навчального закладу на Придніпров'ї. Він надсилав листи, записки, власні міркування до міністерств охорони громадського порядку СРСР та УРСР, Уряду, в яких обґрунтовував, наполягав негайно, якнайшвидше створити у Дніпропетровську школу міліції, у стінах якої виховувалися б офіцерські кадри. З самого початку функціонування ДССШМ і до 1980 р. полковник Г.О. Бойко обіймав посаду заступника начальника школи міліції з навчальної частини. Відділ, який він очолював, був одним з кращих серед навчальних відділів учбових закладів Міністерства внутрішніх справ Радянського Союзу.

Ветеран праці, Великої Вітчизняної війни, органів внутрішніх справ, нашого навчального закладу, заслужений працівник МВС, інвалід війни другої групи полковник міліції Г.О. Бойко мав загальний трудовий стаж понад 60 років. Йому було вручено 35 урядових нагород, галузеві відзнаки [13; 14; 18, с. 8; 29, стени 40, 82, 91, 94, 106].

Думку дніпропетровців було підтримано на найвищому державному рівні. Оптимістично був налаштований щодо відкриття школи міліції перший секретар Дніпропетровського обкому компартії України В.В. Щербинський. Він поїхав до Москви. 18 лютого 1966 р. О.М. Косигін підписав постанову Ради Міністрів СРСР № 121-85 про створення у м. Дніпропетровську спеціальної середньої школи міліції Міністерства охорони громадського порядку Української РСР [1, с. 2].

Конкретизуючи цей важливий документ, Рада Міністрів України

28 лютого 1966 р. ухвалила постанову № 191-4 за підписом В.В. Щербицького про заснування Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МОГП УРСР. На підставі постанови Уряду Міністерством охорони громадського порядку України 16 березня 1966 р. було видано наказ № 082 «Про організацію Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МОГП», яким затверджувалися її штати. Наказ підписав міністр охорони громадського порядку Української РСР генерал-майор Іван Харитонович Головченко.

Отже, дата заснування міліцейського навчального закладу на Придніпров'ї – 16 березня 1966 року [1, с. 2].

Виконуючи, реалізуючи в дійсність наказ Міністерства охорони громадського порядку України № 082 від 16 березня 1966 р., начальник Управління охорони громадського порядку виконкому Дніпропетровської обласної Ради депутатів трудящих П.О. Олійник 20 квітня 1966 р. видав наказ, в якому зазначалося:

«1. Оголосити штат Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції згідно зі списком.

2. Відділу кадрів Управління охорони громадського порядку Дніпропетровської області (тов. Підмогильному Петру Арсентійовичу) до 1 вересня 1966 р. укомплектувати Дніпропетровську спеціальну середню школу міліції необхідною для першого року навчання кількістю керівного, викладацького, навчально-допоміжного й обслуговуючого персоналу згідно з додатком і примітками.

3. Господарському відділу (тов. Петрову Миколі Гавриловичу) забезпечити до 1 серпня цього року переобладнання і ремонт приміщень, виділених для Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції.

Контроль за виконанням даного наказу покласти на заступника начальника Управління охорони громадського порядку Дніпропетровської області підполковника внутрішньої служби Підмогильного П.А. Наказ і додаток розіслати за призначенням» [7 – Фонд 49 – Справа 8 – Том 1 – Інв. №1212 – Арх. № 163 – Арк. 248-257].

Наказом Міністерства охорони громадського порядку України від 17 травня 1966 р. № 111 о/с начальником Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції було призначено полковника міліції Василя Олексійовича Сваволю [1, с. 2; 18, с. 16]. Було кілька достойних претендентів на цю посаду, але, враховуючи великий досвід роботи у правоохоронних органах Росії, Грузії, Казахстану, в Одеській та Львівській середніх школах міліції, міцну теоретичну базу, керівником ДССШМ МОГП УРСР з числа кращих було обрано саме В.О. Сваволю. Під час призначення його начальником Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції вагоме добре слово про нього сказав і начальник МОГП України в Дніпропетровській області комісар міліції третього рангу П.О. Олійник.

Першочерговим завданням особисто П.О. Олійника, керівництва школи міліції на чолі зі В.О. Сваволею було формування викладацького складу. Багатьох кандидатів у вихователі курсантів керівник МОГП Дніпропетровщини знав по службі, йому були відомі їхні високі моральні, професійні якості, і він рекомендував їх на роботу в щойно створений навчальний заклад. Приймали вступні іспити в абітурієнтів, які прагнули стати курсантами Дніпропетровської школи міліції, розпочали 1 жовтня 1966 р. перший навчальний рік викладачі-наставники, педагоги, серед них Василь Олексійович Сваволя, Василь Васильович Алексеєв, Людмила Володимирівна Алексеєва, Григорій Омелянович Бойко, Сергій Павлович Буданов, Петро Денисович Виноградов, Іван Петрович Дробушевський, Олександр Федорович Євдокимов, Неоніла Олександрівна Жук, Роман Давидович Жадан, Микола Іларіонович Зубов, Маргарита Євгеніївна Завгородня, Іван Климович Кондратенко, Павло Михайлович Константинов, Борис Федорович Кобзар, Василь Павлович Костіков, Борис Михайлович Курганський, Борис Андрійович Кутковий, Віктор Павлович Кушнір, Зоя Миколаївна Лобан, Петро Микитович Ларьков, Максим Олександрович Левченко, Микола Іларіонович Лісовенко, Іван Степанович Ліщук, Альберт Сергійович Новіков, Леонід Григорович Раєвський, Пилип Гаврилович Руснак, Юрій Олександрович Сулименко, Антоніна Михайлівна Столяр, Юрій Степанович Стрижак, Микола Гаврилович Титаренко, Петро Гаврилович Третяк, Іван Павлович Чечетін, Іван Трохимович Чемеріс, Іван Степанович Чубар, Іван Григорович Шкуліпа, Герой Радянського Союзу Іван Павлович Яловий, Віктор Прокоф'євич Яблуновський та інші [29 – Стенди 10-17].

Циклів ДССШМ було чотири. Цикл соціально-економічних дисциплін очолив Іван Трохимович Чемеріс, юридичних дисциплін – Іван Степанович Чубар, спеціальних дисциплін – підполковник міліції Сергій Павлович Буданов, військово-фізичної підготовки – полковник міліції Василь Васильович Алексеєв [29 – Стенди 11-13].

Заступниками начальника Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції були: з навчальної частини – полковник міліції Григорій Омелянович Бойко [18, с. 8], з політичної частини – в той час майор міліції Петро Денисович Виноградов [7 – Фонд 49 – Справа 13 – Том 4 – Інв. № 1472 – Арх. № 187 – Арк. 28], зі стройової частини – полковник міліції Василь Васильович Алексеєв [18, с. 8], з господарської частини – Борис Михайлович Курганський [18, с. 8].

Більшість викладачів, вільнонайманих працівників Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції були учасниками бойових дій на фронтах, ветеранами Великої Вітчизняної війни, нагороджені орденами і медалями Радянського Союзу, європейських та азіатських держав.

Заснуванню школи міліції, налагодженню її життя, здійсненню ши-

рокої політичної роботи серед особового складу активно сприяло керівництво області на чолі з першим секретарем Дніпропетровського обкому Компартії України Олексієм Федосійовичем Ватченком. Питання розбудови матеріально-технічної бази ДССШМ, конкретної допомоги у покращенні умов навчання і побуту курсантів неодноразово обговорювалися на засіданнях Дніпропетровського облвиконкому під головуванням Михайла Васильовича Пашова. В організації навчального закладу брали участь керівники України, працівники Міністерства охорони громадського порядку УРСР на чолі з міністром генерал-майором І.Х. Головченком, представники партійних, радянських, комсомольських, господарських органів, підприємств Дніпропетровщини та обласного центру, колективів міліції міст і районів Придніпров'я. Та основний тягар щоденної, напруженої, невтомної роботи щодо відкриття школи міліції ліг на плечі щойно створеного педколективу ДССШМ і В.О. Сваволі, багатьох працівників МОГП України у Дніпропетровській області і П.О. Олійника. Особистий внесок начальника Міністерства охорони громадського порядку України у Дніпропетровській області комісара міліції третього рангу Петра Олександровича Олійника, першого начальника ДССШМ полковника міліції Василя Олексійовича Сваволі в заснування, становлення, подальший розвиток міліцейського навчального закладу у місті на Дніпрі важко переоцінити.

На перший курс Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції на очне (денне) відділення було прийнято 164 особи – сержантів, рядових органів охорони громадського порядку, демобілізованих з лав Радянської Армії, робітників, колгоспників, службовців, які мали трудовий стаж. Заочне відділення після напружених вступних змагань склали 188 осіб [18, с. 9]. Начальником першого курсу очного відділення було призначено ветерана Великої Вітчизняної війни майора міліції Миколу Іларіоновича Зубова (14 квітня 1927 – 31 січня 2011).

...М.І. Зубов народився у м. Новомосковську Дніпропетровської області. Під час війни родина Зубових понесла тяжкі втрати. Смертю героїв, відстоюючи незалежність Батьківщини, у боях з німецько-фашистськими загарбниками полягли рідні брати Миколи Іларіоновича: у 1942 р. – Олександр і Сергій, у 1944 р. – Григорій, у 1945 р., незадовго до Перемоги, – Іван.

Рано пішов на власні хліба Микола. У 1944 р. закінчив Дніпропетровське фабрично-заводське училище № 12. А потім працював горновим у доменних цехах заводу ім. Г.І. Петровського. 16 листопада 1945 р. Микола Зубов став працівником 5-го відділення Ленінського райвідділу міліції м. Дніпропетровська.

16 березня 1966 р., тобто в день заснування школи міліції, М.І. Зубова було призначено на посаду начальника першого курсу. Десять випускників його курсу стали генералами, один з них – колишній рек-

тор Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, генерал-лейтенант міліції О.В. Негодченко [28].

10 листопада 1966 р. у першокурсників та начальницько-викладацького складу Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції було подвійне свято: відзначення Дня радянської міліції співпало з прийняттям Присяги біля монументу Вічної Слави та врученням навчальному закладу головою облвиконкому М.В. Пашовим від Президії Верховної Ради УРСР Червоного Прапора (який донині зберігається у музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ).

Нині покійний полковник міліції М.І. Зубов розповідав: «Добре пам'ятаю теплий осінній день, коли в урочистій обстановці, у присутності керівництва УОГП області, громадських організацій, трудових колективів мої першокурсники приймали Присягу, клялися на вірність Батьківщині, цілували Червоний прапор. Їх хвилювання передалося і мені. Ніколи не забуду цієї події. Радів, коли Присягу приймали першокурсники всіх інших начальників курсів».

У 1966 р., підкріплюючи навчання практикою, викладачі і вихованці школи міліції довели, що здатні зробити вагомий внесок у зміцнення регіональної системи охорони порядку. Так, в кінці того року начальник УОГП Дніпропетровщини П.О. Олійник за відвагу у боротьбі з карною злочинністю заохотив майора міліції М.І. Зубова та курсантів Берестовського, Карабута, Луніна, Павленка і Сушка [2, с. 2; 35].

Згідно з Постановою Ради Міністрів СРСР від 13 жовтня 1966 р. за № 828-162 Дніпропетровська спеціальна середня школа міліції була передана до Міністерства охорони громадського порядку колишнього Союзу. Наказом Міністерства від 12 грудня 1966 р. за № 123 у складі союзного Міністерства було створено Управління навчальних закладів МВС, якому підлягали всі міліцейські навчальні заклади, в тому числі й Дніпропетровська школа міліції.

Незважаючи на те, що ДССШМ було вилучено з підпорядкування Міністерству охорони громадського порядку УРСР, Уряд, керівники міліції республіки, УОГП України в Дніпропетровській області здійснювали широкі заходи щодо її становлення, подальшого розвитку її матеріальної бази. П.О. Олійник, працівники державних органів обласного центру, Амур-Нижньодніпровського району, на території якого був розташований навчальний заклад (пр. Імені газети «Правда», 97), часто бували у школі міліції, виступали перед її особовим складом, відвідували заняття курсантів, були присутніми на засіданнях курсантського самоврядування.

Перший навчальний 1966-1967 рік добігав кінця. Успішно складено заліки, іспити. Залишалася найважливіша складова навчання – стажування, на якому першокурсники перебували з 31 липня по

27 серпня. Вони не тільки виправдали довіру своїх учителів, наставників, вихователів, але й своїм ставленням до службового обов'язку вписали славу сторінку в історію рідного навчального закладу. Про це переконливо свідчить архівний документ, в якому, зокрема, йдеться: «...72 курсанти в органах міліції Дніпропетровщини проходили стажування на посаді дільничних інспекторів міліції та інспекторів зовнішньої служби. За активну роботу з виявлення і затримання учасників карних груп з ознаками організованості, за притягнення до кримінальної відповідальності злісних хуліганів, розкрадачів державного і особистого майна, за мужність у боротьбі з небезпечними злочинницькими елементами, за змістовну громадську роботу у міліцейських колективах і серед жителів, за допомогу поза службою інвалідам війни, людям похилого віку оголошую подяки курсантам Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції Тарасу Васильовичу Балахонову, Миколі Андрійовичу Бендюгу, Василю Васильовичу Берестовському, Миколі Платоновичу Богомолу, Василю Миколайовичу Галайденку, Борису Івановичу Гаркуші, Олександровичу Максимовичу Голику, Анатолію Івановичу Гудкову, Юрію Дмитровичу Гусеву, Григорію Гавриловичу Зануденку, Станіславу Степановичу Лісничому, Івану Вікентійовичу Петровичу, Григорію Михайловичу Савюку, Івану Іллічу Сулімі, Віталію Гордійовичу Філіпському, Миколі Григоровичу Юженкову.

Начальник Управління охорони громадського порядку виконкому Дніпропетровської обласної Ради депутатів трудящих П. Олійник. 4 вересня 1967 р.» [7 – Фонд 49 – Арх. № 175 – Арк. 169-170].

22 листопада 1967 р. о 22:30 у Жовтневий райвідділ міліції Дніпропетровська надійшло повідомлення, що в майстерні домоуправління № 2 по вул. Гопнер знайдено непритомного громадянина Л., який лежав у калюжі крові. На голові в Л. було кілька важких поранень. Його було доставлено до 10-ї міської лікарні, де він, не приходячи у свідомість, помер. На місце події разом з працівником карного розшуку Фоменком виїхав курсант першого курсу Дніпропетровської школи міліції Безхлебний. У результаті оперативно-розшукових заходів особу вбивці було встановлено. Ним виявився Г., який проживав по вул. Барнаульській. Його було затримано о 3:45 23 листопада, тобто через п'ять годин п'ятнадцять хвилин після повідомлення про злочин. Проти вбивці було порушено кримінальну справу.

Значною була роль курсантських груп, які нерідко створювались на пропозицію начальника школи міліції полковника В.О. Сваволі, у припиненні дій правопорушників. Бійці оперативних груп багато зробили для покращення громадського порядку в обласному центрі, кількох містах Дніпропетровщини. Наприклад, оперативна група по боротьбі зі спекуляцією, шахрайством, обмірюваннями та обважуваннями ефективно і результативно

но діяла у Дніпродзержинську, Новомосковську, Павлограді [11].

У 1968 р. другокурсники, перебуваючи на практиці, за реальних обставин продемонстрували ті глибокі теоретичні знання, які на лекціях, семінарах, в наукових курсантських гуртках передали їм викладачі циклів, політпрацівники, начальники курсів. Виявляючи відвагу, вихованці Дніпропетровської школи міліції зробили вагомий внесок у знешкодження криміналітету.

...20 червня 1968 р. у Павлоградському районі втік з-під варти небезпечний злочинець Д. Засідки, що їх влаштовували працівники міліції і дружинники, блокування автобусних зупинок, залізничного вокзалу, рейди озброєних нарядів міліції і внутрішньої служби, перевірка підозрілих місць, постійні чергування в місцях масового скупчення людей, біля магазинів, кафе і ресторану, опитування мешканців не давали позитивного результату. Було зрозуміло, що Д., не маючи документів, необхідного одягу, харчів, піде на новий кривавий злочин.

На другий день, 21 червня, курсант Віктор Митюк, перебуваючи на практиці у Павлоградському міському відділі міліції, в районі селища Благодатне-Тернівка запримітив чоловіка, зовнішній вигляд і прикмети якого, одержані у міськвідділі міліції, збігалися. Серце Віктора забилося: неподалік від нього був розшукуваний, можливо озброєний. Такий наказу не підкориться, бо скоїв багато лиха, пролив немало крові. Виявивши винахідливість, застосувавши знання, одержані на заняттях у школі міліції, зокрема у спортивній секції, Віктор Митюк затримав утікача.

27 червня 1968 р. особовому складу Павлоградської міськміліції, а пізніше – начальницько-викладацькому складу і курсантам було оголошено наказ «Про заохочення курсанта Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції МОГП Віктора Васильовича Митюка» за підписом начальника МОГП області Петра Олександровича Олійника [7 – Фонд 49 – Справа 13 – Том 2 – Інв. № 1470 – Арх. № 185 – Аркуш 335].

По закінченні практики другокурсників начальник Управління охорони громадського порядку Дніпропетровського облвиконкому полковник міліції Іван Дмитрович Гладуш, який змінив на цій посаді Петра Олександровича Олійника, видав наказ, у якому, зокрема, підкреслювалося, що за час практики курсанти особисто розкрили 107 різних злочинів, затримали 182 злочинця, провели дізнання і попередні слідства за 132 кримінальними справами. Наказ було доведено до всього оперативного-начальницького складу міськрайорганів Управління охорони громадського порядку області [7 – Фонд 49 – Справа 13 – Том 2 – Інв. № 1471 – Арх. № 186 – Арк. 153-154].

У липні 1968 р. П.О. Олійника було призначено заступником міністра охорони громадського порядку Української РСР. Слід зазначити, що він став справжнім «хрещеним батьком» для багатьох майбутніх мілі-

цейських керівників. Відіграв П.О. Олійник неабияку роль і у професійному становленні свого колеги І.Д. Гладуша – майбутнього міністра внутрішніх справ і генерала внутрішньої служби України. Допомігав йому, давав поради, а при переведенні в Київ рекомендував як свого наступника на посаду начальника УВС Дніпропетровської області [9, с. 57].

Невдовзі після закінчення практики курсантів у Дніпропетровській спеціальній середній школі міліції відбувся перший випуск лейтенантів міліції. Це була знаменна, визначна подія не тільки в літопису навчального закладу, а й в історії органів внутрішніх справ Дніпропетровщини, України, в житті робітників, трударів села, інтелігенції Придніпров'я. Часу, коли в краї будуть виховувати високопрофесійних юристів, чекало кілька поколінь правоохоронців. Ось прізвища викладачів, наставників, які дали путівку в життя першим випускникам школи міліції 1968 р.: начальник навчального закладу Василь Олексійович Сваюля, Григорій Омелянович Бойко, Петро Денисович Виноградов, начальник курсу Василь Павлович Костіков, Герой Радянського Союзу Іван Павлович Яловий, Людмила Володимирівна Алексеєва, Сергій Павлович Буданов, Іван Петрович Губа, Микола Іларіонович Зубов, Борис Федотович Кобзар, Павло Михайлович Константинов, Микола Олександрович Куделя, Борис Дмитрович Кулешов, Борис Михайлович Курганський, Максим Олександрович Левченко, Микола Іларіонович Лісовенко, Іван Степанович Ліщук, Микола Федорович Плохих, Леонід Григорович Раєвський, Юрій Степанович Стрижак, Микола Гаврилович Титаренко, Петро Гаврилович Третяк, Панас Панасович Хоменко, Володимир Степанович Черних, Іван Трохимович Чемеріс, Іван Степанович Чубар, Іван Григорович Шкуліпа, Віктор Прокоф'євич Яблуновський, Григорій Федорович Ягольник [43].

Як уже зазначалося, влада виділила школі міліції два поверхи гуртожитку на проспекті Імені газети «Правда», 97. Потім ДССШМ було передано ще три переобладнані поверхи. Однак усе те вважалося лише тимчасовим вирішенням питання. Незважаючи на це, викладачі і курсанти багато зробили для озеленення подвір'я, ремонту навчальних аудиторій, зміцнення матеріально-технічної бази.

У грудні 1968 р. Дніпропетровський облвиконком виділив 25000 крб. на спорудження фундаменту нової школи. Тоді ж загнали бульдозер під котлован майбутнього гуртожитку. Втім, на проектну документацію бракувало щонайменше 50000 крб. І знову, як вже неодноразово, допоміг генерал П.О. Олійник. Він уповноважив заступника начальника школи міліції полковника Г.О. Бойка зустрітися з колективом інституту «Цивільпроект», щоб знайти резерви прискорення проектної документації. Її зробили швидко, якісно і безкоштовно. Почалася, в зимові морози, літню спеку, проливні осінні дощі,

щоденна, напружена, велика робота зі створення того чудового містечка, яке з роками утворилося за адресою: вул. Артема, 147 [2, с. 2].

Багатогранними були зв'язки колективу Дніпропетровської школи міліції з громадськістю. Ось один із прикладів. Курсант Микола Бовкун проходив практику на посаді дільничного уповноваженого в Амур-Нижньодніпровському райвідділі міліції обласного центру. Зі скаргами на порушників правопорядку до нього звернулося кілька громадян. Одна жінка прохала захистити її від образ колишнього чоловіка. Той приходив на квартиру до колишньої дружини напідпитку, бешкетував, погрожував. Штатний дільничний уповноважений молодший лейтенант міліції Віктор Андрійович Дубина і курсант-практикант Микола Гнатович Бовкун уважно розглянули скаргу громадянки, з допомогою сусідів, вуличного комітету детально розслідували антигромадські дії порушника порядку. Справу хулігана було передано до суду.

Важливе місце у практиці Миколи Бовкуна посідали зустрічі з робітниками одного з цехів Дніпропетровського заводу металургійного обладнання, що давали багато корисного для майбутньої служби. Після однієї зустрічі курсанта школи міліції з колективом цеху кілька юнаків і дівчат записалися до добровільної народної дружини.

За роз'яснення серед населення завдань органів міліції, зразкове ставлення до навчання, активну участь у суспільно-політичному житті наказом начальника Дніпропетровської школи міліції полковника міліції В.О. Сваволі курсанта Миколу Бовкуна було занесено до Дошки пошани [45].

Ось ще факт, який переконливо свідчить про тісні зв'язки колективу ДССШМ із життям сіл. Часто офіцерів і курсантів можна було зустріти на збиранні пізніх сільськогосподарських культур на полях колгоспів та радгоспів Дніпропетровщини, інших областей України. Колективи художньої самодіяльності сіл, райцентрів нерідко були жаданими гостями у школі міліції. У свою чергу, агітбригади міліцейського навчального закладу виступали зі своїми програмами у багатьох районах Придніпров'я.

Шляхом до радгоспу «Зоря» йде машина з надписом «Міліція». Але машина ця – не «оперативна». Чути бадьорі пісні, веселу музику – то в кінці серпня 1969 р. їде на гастролі Дніпропетровщиною колектив художньої самодіяльності Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції.

Агітбригада виступала зі своєю програмою в радгоспах «Зоря», «Маївка», «Петриківський», в кількох колгоспах, на ударній комсомольській будові – Фрунзенській зрошувальній системі. З інтересом сприймали слухачі музично-літературні композиції, пісні українських та російських авторів, показові виступи спортсменів. Запамяталися сатиричні куплети у виконанні курсантів Артюценка та Галушки. Але не

тільки за цікаву програму одержували подяки члени бригади. У вільний від виступів час курсанти допомагали збирати цукрові буряки, городні культури, яблука, груші, сливи. А ті учасники художньої самодіяльності, хто мали професії електрозварника, слюсаря, тракториста, водія чи будівельника, надавали допомогу по господарству. Жителі колгоспів і радгоспів гаряче дякували за це майбутнім офіцерам міліції [25].

Як і в кожному міліцейському підрозділі, навчальному закладі системи МВС, в особового складу Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції у великій пошані був спорт. Про це свідчать численні кубки, призи, грамоти, які знаходяться у музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.

Ось архівний документ, який свідчить, що військовому вишколу, бойовій підготовці, спортивно-масовій роботі, фізичному гартуванню у ДССШМ приділялася велика увага. 17 квітня 1973 р. за досягнення у змаганнях з різних видів спорту на першість навчальних закладів МВС СРСР, Дніпропетровщини, України, Радянського Союзу, за те, що фізичною культурою було охоплено весь особовий склад ДССШМ, керівництвом УВС Дніпропетровського облвиконкому було вручено Почесну грамоту начальнику школи міліції полковнику міліції Василю Олексійовичу Сваволі, оголошено подяку курсанту, майстру спорту з важкої атлетики Сергію Миколайовичу Громницькому [7 – Фонд 49 – Справа 13 – Том 2 – Інв. № 2320 – Арх. № 233 – Арк. 15-17].

Генерал внутрішньої служби П.О. Олійник радів за успіхи Дніпропетровської спеціальної школи міліції. Він був щасливий, бо стояв у джерел, витоків міліцейського навчального закладу на Придніпров'ї.

У березні 1978 р. П.О. Олійник був призначений на посаду першого заступника міністра внутрішніх справ України [27], а з листопада 1978 р. – працював у Москві заступником міністра внутрішніх справ Радянського Союзу. Користувався великим авторитетом серед колег. До 60-річчя з дня народження йому було присвоєно почесне звання Заслуженого юриста РРФСР. У відставку пішов у 1986 р. у званні генерал-полковника внутрішньої служби [26, с. 4; 9, с. 56].

П.О. Олійник був людиною високої загальної та професійної культури. У 1955 р. закінчив Харківський юридичний інститут (нині – Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»). Був удостоєний наукового ступеня кандидата юридичних наук. Петро Олександрович мав успіхи і на літературній ниві. У 1980 р. з-під його пера вийшла повість «Вартові спокою» (Київ, видавництво «Радянська школа»). В ній автор тепло розповідає про родовід Кулешових (с. 119-122).

...З 1967 по 1981 рр. на циклі спеціальних дисциплін Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції працював старшим викладачем підполковник міліції Борис Дмитрович Кулешов (5 травня

1927 – 11 листопада 1981). Інтелігентний, талановитий вихователь юристів-спеціалістів, офіцерів міліції, мужній правоохоронець-розшуковець Кулешов у повоєнні роки не раз дивився смерті в обличчя під час ліквідації озброєних банд, які склалися з колишніх поліцаїв, військових дезертирів, рецидивістів, а пізніше – при знешкодженні карних груп з ознаками організованості.

Батько Бориса Кулешова Дмитро Пилипович з перших днів влади Рад працював в органах державної безпеки. З 1940 р. до початку липня 1942 р. був слідчим райпрокуратури у місті Ново-Айдар Луганської області; у вересні 1942 р. після жорстоких катувань був страчений гестапівцями.

Життя двадцятичотирирічного молодшого брата Бориса Анатолія обірвалося при затриманні особливо небезпечного бандита у селищі Юр'ївці Луганської області. Посмертно старшого лейтенанта міліції Анатолія Дмитровича Кулешова нагороджено орденом Червоної Зірки. У Юр'ївці його іменем названо вулицю [4].

Петро Олександрович екземпляр книги «Вартові спокою» надіслав Кулешову, написавши на обкладинці: «Передати Борису Дмитровичу від П. Олійника».

Працюючи у Харкові, Дніпропетровську, Києві, Москві, Петро Олександрович весь час линув думками до рідного Лебедина. Після виходу на пенсію довго жив у місті свого дитинства, залишивши на малій батьківщині багато власноруч посаджених дерев.

А ще Петро Олександрович був люблячим батьком і дідусем. По собі він залишив дітей Людмилу, Тетяну і Володимира, прийомного сина Леоніда – зведеного брата Людмили, онучок Ганну, Ірину, Надію, ще одну Ганну й онука Петра, названого на честь дідуся, правнучок Настю і Люду.

В останні роки життя П.О. Олійник дуже хворів. Як пише у «Спогадах про батька» Людмила Петрівна, батько переніс два інсульти. 5 січня 1996 р. вірний син українського народу Петро Олександрович Олійник пішов з життя. З усіма почеснями його було поховано у Москві.

Самовіддана праця, бойовий шлях Петра Олександровича Олійника відзначені багатьма урядовими нагородами колишнього Радянського Союзу, серед яких орден Червоного Прапора, ордени Вітчизняної війни I та II ступенів, орден Трудового Червоного прапора, орден Жовтневої революції, два ордени Червоної Зірки, медалі «За відвагу», «За бойові заслуги», «За взяття Відня», «За взяття Берліна», «За звільнення Белграда», пам'ятні та ювілейні медалі [27].

Бібліографічні посилання

1. Абросимова Н. С. Три вимоги часу. Школа ... у кишені / Абросимова Н. С. // Правознавець : газета Дніпропетровського юридичного інституту МВС України. – 2001. – 16 березня.
2. Абросимова Н. С. Три вимоги часу. Будуємо – отже розвиваємось / Абросимова Н. С. // Правознавець. – 2001. – 16 березня.

3. Абросимова Н. С. Три вимоги часу. Слава минулих літ зобов'язує до стрімкого зростання / Абросимова Н. С. // Правознавець. – 2001. – 16 березня.
4. Алтуєв В. М. Родина правоохоронців Кулешових / Алтуєв В. М. // Правознавець : газета Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2006. – № 9 (84). – Грудень.
5. Алтуєв В. М. Перший керівник навчального закладу. До 95-річчя з дня народження Василя Олексійовича Сваволі (1913-1984) / Алтуєв В. М. // Правознавець Придніпров'я: газета Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2008. – № 3 (10). – Березень. – С. 12-13.
6. Алтуєв В. М. Він був першим. До 95-річчя з дня народження заслуженого працівника МВС начальника Дніпропетровської спеціальної середньої школи міліції полковника міліції Василя Сваволі (1913-1984) / Алтуєв В. М. // Міліція України : щомісячний інформаційно-популярний та науково-практичний ілюстрований журнал МВС України. – 2011. – № 4. – С. 12-13.
7. Архівне управління інформаційних технологій при ГУМВС України у Дніпропетровській області.
8. Бабіч В. М. Слово – ветеранам / Бабіч В. М. // Правознавець : газета Юридичної академії Міністерства внутрішніх справ. – 2003. – № 3-4 (23-24). – 15 березня.
9. Біографія мужності. Міліція Дніпропетровщини: історія і сучасність / Мілованов В. А. (кер. авт. колект.). – Д., 1999.
10. Бойко Г. О. Наймолодша в країні / Бойко Г. О. // Прапор юності. Газета ЦК ЛКСМУ по Дніпропетровській області. – 1970. – 14 липня.
11. Бойко Г. Е. О подготовке кадров для органов внутренних дел и некоторые вопросы использования научно-технических средств в оперативно-следственной работе : доклад на научно-практической конференции педагогического коллектива Днепропетровской специальной средней школы милиции (рукопись) / Бойко Г. Е. – Д., 1971. – С. 4 // Фонд полковника міліції Григорія Омеляновича Бойка (знаходиться в музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ).
12. Бойко Г. Е. Сообщение на учебно-методическом заседании командно-преподавательского состава Днепропетровской специальной средней школы милиции 25 сентября 1973 года «Об изучении педагогического опыта начальника цикла юридических дисциплин Ивана Степановича Чубаря». – С. 1-3, 5-8 (рукопись) / Бойко Г. Е. // Фонд полковника міліції Григорія Омеляновича Бойка (знаходиться в музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ).
13. Бондар П. Мгновения и зрелость. Кировскому райотделу – 40 лет / Бондар П. // Милицейский вестник. Газета Управления МВД Украины в Днепропетровской области. – 1988. – № 15-16.
14. Василенко Ф. Улыбка Победы (О полковнике милиции Григории Емельяновиче Бойко) / Василенко Ф. // Милицейский вестник. – 1999. – № 11-12.
15. Великий рядовой (О полковнике милиции Василии Павловиче Костикове) // Днепропетровская правда. Газета Днепропетровского обкома Компартии Украины и областного Совета народных депутатов. – 1982. – 9 мая.
16. Державний архів Дніпропетровської області.
17. Днепропетровская специальная. 20 лет. ДССШМ МВД ССР. Буклет. – Д., 1986.
18. Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ (1966-2006): Науково-публіцистичне видання / Негодченко О. В. (голова редкол). – Д., 2006.
19. Зайченко Г. А. Днепропетровскому училищу милиции МВД Украины – 30 лет / Зайченко Г. А. // Милицейский вестник. – 1996. – № 3-4.
20. Зайченко Г. А. В тридцать лет приходит зрелость / Зайченко Г. А. // Наше місто. Дніпропетровська міська газета. – 1996. – 15 березня.
21. Зубов М. І. 25 років потому / Зубов М. І. // Правознавець. – 2003. – Липень.
22. Из истории милиции Советской Украины / Михайленко П.П. (рук. авт. колект.). – К., 1965. – С. 229.
23. Історія міст і сіл Української РСР. Сумська область. – К., 1973.
24. Каракаш П. Поединок (Про підполковника міліції Олександра Федоровича Євдокимова) / Каракаш П. // Зоря. Газета Дніпропетровського обкому Компартії України та обласної Ради народних депутатів. – 1965. – 3 листопада.

25. Колчина Н. Міліція співає / Колчина Н. // Зоря. – 1969. – 2 вересня.
26. Кохан Л. П. Спогади про батька Петра Олександровича Олійника (14 машинописних сторінок) / Кохан Л. П. – Д., 2011.
27. Міліція України. Історичний нарис. Портрети. Події / Смирнов Ю. О. (голова ред. ради). – К., 2002. – С. 394.
28. Мітюхін Г. К., Алтуєв В. М., Федоренко О. С. «Курсовий батько» виховав ректора та десять генералів (про підполковника міліції Миколу Іларіоновича Зубова) / Мітюхін Г. К., Алтуєв В. М., Федоренко О. С. // Правознавець Придніпров'я. – 2007. – № 1. – Травень.
29. Музей історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ.
30. Народний музей історії та бойової слави міліції Дніпропетровської області. Фотографії, на яких відображено діяльність П.О. Олійника в різні роки життя.
31. Негодченко А. В. Полку юристов прибудет / Негодченко А. В. // Газета «Собор» (інформаційний тижневик регіонального самоврядування. Місто Дніпропетровськ). – 1997. – 18 грудня.
32. Негодченко О. В. У творчому зростанні / Негодченко О. В. // Міліція України. – 1999. – № 1-2. – С. 10-11.
33. Негодченко О. В. Тут навчаються Шерлоки Холмси (33 роки навчальному закладу міліції в Дніпропетровську) / Негодченко О. В. // Вісті Придніпров'я. Обласна суспільно-політична газета. – 1999. – 19 березня.
34. Негодченко О. В. Тут гартують кадри МВС / Негодченко О. В. // Технополіс. – 1999. – № 4. – С. 34-35.
35. Обов'язок та честь. 85-річчю Катеринославської-Дніпропетровської міліції присвячується / Завідонов Д. Є. (керівн. авт. колект.) – Д., 2002. – С. 155.
36. Олійник П. О. Вартові спокою. Повість / Олійник П. О. – К., 1980.
37. Паспорт середнього спеціального заведення. Паспорт Днепропетровской специальной средней школы милиции (Знаходиться в музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ).
38. Путов А. В. Спасибо вам, ветераны! / Путов А.В. // Милицейский вестник. – 1991. – № 3-4.
39. Редколлегия. Школе милиции – 25 // Милицейский вестник. – 1991. – № 2.
40. Сваюля В. А. Днепропетровская милицейская / Сваюля В. А. // Днепропетровская правда. – 1969. – 2 августа.
41. Смирнов Ю. А. Подвиг героев бессмертен (О Герое Советского Союза, Почетном гражданине Днепропетровска Иване Павловиче Яловом) / Смирнов Ю. А. // Милицейский вестник. – 1998. – № 9-10.
42. Указ Президії Верховної Ради УРСР від 9 грудня 1968 р. «Про перейменування Міністерства охорони громадського порядку Української РСР в Міністерство внутрішніх справ Української РСР» // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1968. – № 51. – С. 119.
43. Фотоальбом «МООП ССРСР. Днепропетровская специальная средняя школа милиции. Первый выпуск юристов. 1966-1968» (Знаходиться в музеї історії Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ).
44. Чабан М. Курсанти / Чабан М. // Україна. Громадсько-політичний, літературно-художній ілюстрований журнал. – К., 1970. – № 22 (698). – 31 травня. – С. 8-9.
45. Шувалов В. Курсант школи милиции / Шувалов В. // Днепропетровская правда. – 1969. – 24 апреля.

Надійшла до редакції 14.12.2011